

Suy nghĩ về tình cảm cha con trong truyện ngắn “Chiếc lược ngà” của Nguyễn Quang Sáng. Qua đó em hãy nêu cảm nhận của em về tình cảm gia đình trong cuộc sống hiện nay

BÀI LÀM

Nguyễn Quang Sáng quê ở tỉnh An Giang là nhà văn có sở trường về truyện ngắn. Hầu hết các sáng tác của ông đều viết về cuộc sống và con người Nam Bộ trong hai cuộc kháng chiến cũng như sau hòa bình. Trong đó có một vấn đề mà ông viết rất thành công chính là tình cảm gia đình, tình phụ tử thiêng liêng. Tình cảm đó được thể hiện sâu sắc qua truyện ngắn “Chiếc lược ngà”. Đây là một câu chuyện vô cùng cảm động về tình cảm của hai cha con ông Sáu trong hoàn cảnh éo le của cuộc chiến tranh.

“Chiếc lược ngà” của Nguyễn Quang Sáng là truyện ngắn khá dài được viết theo cách truyện lồng trong truyện, mà phần chính là câu chuyện của bác Ba kể về hai cha con ông Sáu. Truyện ngắn đã khẳng định một chân lý vĩnh hằng: Tình cảm gia đình, tình phụ tử là vô cùng thiêng liêng, cao đẹp, sâu nặng, nó vượt lên mọi khó khăn thậm chí trong hoàn cảnh chiến tranh ác liệt, hiểm nguy. Đọc truyện ngắn mỗi chúng ta đều thương cảm cho hoàn cảnh của hai cha con ông Sáu. Ông Sáu xa nhà đi kháng chiến đã lâu khi con gái ông chưa đầy 1 tuổi, đến khi con bé lên 8 tuổi ông mới có dịp về thăm nhà, thăm con. Suốt 8 năm ở chiến khu Nam Bộ, giữa hoàn cảnh khó khăn, hiểm nguy, người cha ấy luôn cháy lên khát vọng được gặp con, được ôm con vào lòng. Thế rồi hy vọng ngày gặp con đã đến, ông Sáu cùng một người bạn được về thăm nhà ba ngày trước khi lên đường nhận nhiệm vụ mới, nhưng éo le thay bé Thu - con ông đã không nhận ra cha. Diễn biến tâm lý tình cảm của bé Thu được bộc lộ một cách tự nhiên và vô cùng sâu sắc.

Buổi sáng hôm đó khi đang chơi nhà chòi cùng các bạn dưới bóng cây xoài, bé Thu bỗng nghe tiếng gọi của ông Sáu, con bé giật mình tròn mắt nhìn, nó ngơ ngác sợ hãi rồi bỏ chạy kêu thét gọi má. Tại sao được gặp ba, nghe ba gọi, ba bày tỏ tình cảm mà bé Thu lại hoảng sợ như vậy. Điều này nói lên sự tàn khốc của cuộc chiến tranh, của bom đạn Mỹ. Chiến tranh bom đạn Mỹ của kẻ thù làm ông Sáu bị thương trên mặt. Có vết sẹo dài khiến ông không giống với người chụp trong bức hình cũ. Chiến tranh éo

le với những tình huống bất ngờ mà người lớn cũng chưa kịp chuẩn bị tâm lý để Thu đón ba.

Trong 3 ngày nghỉ phép mặc cho ông Sáu có gần gần gửi võ về nhưng con bé càng đẩy ra xa. Thái độ của nó ương ngạnh bướng bỉnh thậm chí đến mức hỗn xược. Thu nhất quyết không chịu gọi một tiếng “ba”, ngay cả khi bị đẩy vào tình thế bế tắc khó xử thì nó lại nói trống: “vô ăn cơm”, “cơm chín rồi”, “chất nước dùm cái”, rồi còn gọi ông Sáu là “người ta”. Sự ương ngạnh bướng bỉnh của bé Thu mỗi lúc một cao, phản ứng của con bé ngày càng quyết liệt từ lời nói chuyện sang hành động. Em từ chối mọi sự quan tâm, vỗ về của ông Sáu. Nó hất tung cái trứng cá mà ông Sáu gấp cho làm cơm vắng tung tóe cả mâm. Dù bị đánh, bị mắng nhưng bé Thu không khóc mà đã lẳng lặng đứng dậy bỏ ra ngoài, chèo xuồng sang bên ngoại. Nó còn cố ý khua dây lòi tói kêu rồn rảng. Con bé thật đáo để. Diễn biến tâm lý và hành động của bé Thu đã được nhà văn Nguyễn Quang Sáng miêu tả thật tự nhiên, phù hợp với tâm lý của trẻ thơ. Một cô bé có cá tính mạnh mẽ, ương ngạnh, bướng bỉnh. Nhưng sự ương ngạnh, bướng bỉnh của em là không đáng trách mà nó xuất phát từ tình yêu cha sâu sắc mãnh liệt. Thu dành trọn tình cảm của mình cho một người cha duy nhất, đích thực, người cha trẻ đẹp đang làm nhiệm vụ chiến đấu bảo vệ Tổ quốc. Trong em còn có cả một niềm tự hào kiêu hãnh về cha.

Ở bên ngoại sau khi được bà giải thích kể cho nghe về vết sẹo trên mặt của ba thì thái độ, hành động của bé Thu hoàn toàn thay đổi. Nó có vẻ hối lỗi, nằm lẫn lộn, có lúc thở dài như người lớn. Tiếng thở dài chất chứa bao suy nghĩ trăn trở của một đứa trẻ mới 8 tuổi đầu. Đến sáng hôm sau con bé cùng lại trở về từ sớm, lúc thì đứng lảng vào góc nhà, lúc đứng tựa cửa nhìn mọi người với vẻ mặt buồn rầu chứ không bướng bỉnh nhằn mày cau có nữa. Cái nhìn của nó cũng không ngờ ngác lạ lùng, nó nhìn với vẻ nghĩ ngợi sâu xa. Có lẽ lúc này Thu rất muốn nhận ba gọi ba, nhưng em không dám đến gần vì đã trót làm cho ba buồn, ba giận. Thế nhưng thật bất ngờ sau lời chào tạm biệt của ba, bé Thu chợt kêu hét lên: “Ba...a...a...Ba!”. Tiếng kêu của nó như tiếng xé sự im lặng và xé cả ruột gan mọi người. Đó là tiếng ba mà nó đã cố đè nén trong bao nhiêu năm nay, tiếng ba như vỡ tung từ đáy lòng nó. Tiếng gọi của nỗi nhớ mong, tình yêu thương và cả niềm ân hận, hối lỗi. Cùng với tiếng gọi ba, con bé còn có những hành động, lời nói cuống quýt. Hai tay ôm chặt lấy cổ ba, hai chân câu chặt lấy ba. Nó hôn ba nó khắp cùng, hôn cả vết sẹo dài trên má của ba. Nếu những ngày qua vì vết sẹo mà bé Thu sợ hãi bỏ chạy, không nhận ra ba thì giờ đây em càng thương ba hơn. Con bé vừa ôm ba vừa nói trong tiếng khóc: “Ba! Không cho ba đi nữa! Ba ở nhà với con!”, “Ba về! Ba mua cho con một cây lược nghe ba!”. Những lời nói, cử chỉ của bé Thu trong giờ phút chia tay ba thật hối hả, cuống quýt. Dường như con bé đang cố gắng hết sức để bộc lộ tình cảm yêu quý ba mãnh liệt nhất, để bù đắp chuộc lại những

lỗi lầm mà nó đã làm tổn thương ba trước đó. Nhưng hoàn cảnh chiến tranh thật éo le, đúng lúc bé Thu nhận ra ba thì lại là lúc hai cha con phải chia tay nhau. Cuộc chia tay của hai cha con bé Thu vô cùng cảm động khiến những người chứng kiến không kiềm được nước mắt. Gần 10 năm trôi qua, sau này khi đã trở thành một cô giao liên dũng cảm, Thu vẫn nhận được lại chiếc lược ngà - kỷ vật thiêng liêng của một người cha. Lúc đó, Thu vô cùng xúc động khi biết ba đã hy sinh, Thu đã khóc. Đó là những giọt nước mắt thương tiếc, xót xa, đau đớn khi Thu không còn được gặp cha, người cha chịu nhiều thiệt thòi mất mát, người cha mà Thu còn nhiều điều muốn nói.

Qua đoạn trích, người đọc nhận ra vẻ đẹp tâm hồn của bé Thu: Một cô bé có cá tính mạnh mẽ cứng cỏi nhưng đời sống nội tâm lại vô cùng phong phú, nhất là tình cảm của em dành cho cha. Ở Thu vừa có nét hồn nhiên, ngây thơ, trong sáng của một đứa trẻ, vừa có sự già dặn, cứng cáp của một em bé Nam Bộ sống trong hoàn cảnh chiến tranh ác liệt, hiểm nguy nhà văn Nguyễn Quang Sáng đã thể hiện thật tinh tế sâu sắc diễn biến tâm lý của bé Thu điều đó cho thấy tác giả rất am hiểu tâm lý trẻ thơ và có tấm lòng yêu mến trân trọng họ.

Nhưng có lẽ cảm động hơn cả trong những trang viết của Nguyễn Quang Sáng là tình cảm của ông Sáu dành cho con gái yêu. Suốt 8 năm ở chiến trường, ông Sáu luôn khao khát được gặp con, được ôm con vào lòng. Vì vậy trên đường trở về nhà “tình người cha cứ nôn nao trong người anh”. Tình người cha thức dậy, trào dâng, anh yêu thương, mong chờ háo hức biết bao giây phút được gặp con. Không chờ xuống cập bến, anh đã nhảy thót lên, xô chiếc thuyền tạt ra, bước vội vàng với những bước dài rồi dừng lại gọi tên con. Bằng linh cảm cực nhạy của một người cha nên chỉ thoáng thấy một đứa trẻ trước cửa nhà, anh đã biết đó là con mình. Tiếng gọi con của anh nén chặt trong lòng bao nhiêu năm nay, giờ đây oà ra mãnh liệt. Đằng sau tiếng gọi ấy là sự hy vọng, chờ đợi đứa bé sẽ chạy tới, nhào vào lòng anh, để anh được nghe một tiếng gọi ba của con. Nhưng càng hy vọng, chờ đợi bao nhiêu thì giờ đây anh càng buồn rầu, thất vọng bấy nhiêu. Bé Thu không nhận ra ba lại còn sợ hãi bỏ chạy khiến anh vô cùng khổ tâm: “mặt sầm lại trông thật đáng thương, hai tay buông xuống như bị gãy”.

Trong ba ngày nghỉ phép, anh Sáu tìm mọi cách gần gũi, vỗ về con, suốt ngày chẳng dám đi đâu xa. Nhưng càng vỗ về thì con bé càng đẩy ra xa. Anh mong một tiếng gọi ba của con, nhưng cũng chẳng được khiến anh khổ tâm: “nhìn con vừa khe khẽ lắc đầu vừa cười”. Có lẽ vì khổ tâm đến nỗi không khóc được nên anh phải cười vậy thôi. Mọi cố gắng của anh trở nên vô nghĩa, mọi sự quan tâm của anh đều bị con chối bỏ. Có lúc giận quá không kịp suy nghĩ anh đã đánh con. Điều này khiến anh cứ ân hận

day dứt mãi trong lòng.

Trong buổi chia tay con lên đường vào chiến khu, nhìn thấy con đứng trong góc nhà anh Sáu rất muốn ôm con, hôn con nhưng lại sợ con bỏ chạy nên anh chỉ đứng nhìn con “với đôi mắt trù mến lẫn buồn rầu”. Và một điều thật bất ngờ mà anh không dám nghĩ đến trong giờ phút chia tay: con anh đã nhận ra cha. Được đón nhận tình cảm của con, được nghe một tiếng gọi ba từ con, anh Sáu vô cùng hạnh phúc. Không kìm nổi xúc động, anh đã khóc: “Một tay ôm con, một tay rút khăn lau nước mắt, hôn lên mái tóc của con”. Đó là giọt nước mắt của niềm sung sướng hạnh phúc vô bờ. Sau 8 năm trời xa cách, sau những thử thách khó khăn nhất, anh Sáu vẫn là một người cha hạnh phúc. Thương con nhớ con, anh rất muốn ở lại với con nhưng vì nhiệm vụ chiến đấu cao cả, anh phải lên đường. Anh Sáu ra đi với lời hứa khi về sẽ mua cho con một cây lược.

Ở chiến khu ông Sáu nhớ con thương con và cứ ân hận mãi sao mình lại đánh con. Nhớ con ông dồn hết tâm trí, công sức vào làm cây lược tặng cho con. Người đọc thật xúc động trước nét mặt hờn hờ như một đứa trẻ được quà của ông khi tìm được khúc ngà voi làm được cho con. Người cha ấy đã dồn hết tình yêu thương vào việc cưa từng chiếc răng lược thận trọng, tỉ mỉ, cố công như người thợ bạc. Trên sống lưng lược ông còn tỉ mỉ khắc lên đó dòng chữ yêu thương: “yêu nhớ tặng Thu con của ba”. Dòng chữ ấy là tiếng nói trái tim, là tấm lòng yêu thương ấm áp của ông dành cho con gái yêu. Chiếc lược ngà trở thành một vật quý giá thiêng liêng, để mỗi khi nhớ con ông lại lấy cây lược ra ngắm nghía rồi mài lên tóc cho thêm bóng, thêm mượt. Cây lược đã xoa dịu phần nào nỗi ân hận vì đã trót đánh con của ông. Cây lược ngà là cầu nối tình cảm của hai cha con ông Sáu.

Có cây lược trong tay, ông Sáu khao khát biết bao ngày trở về để trao tận tay cho con gái món quà quý giá này. Nhưng chiến tranh thật éo le, ông Sáu đã bị thương trong một trận càn quét của địch. Trước lúc hi sinh ông đã dồn hết sức lực còn lại móc cây lược đưa cho bác Ba - người đồng đội. Chỉ đến khi bác Ba hứa sẽ mang cây lược về trao tận tay cho bé Thu thì ông mới nhắm mắt đi xuôi. Ông Sáu đã hi sinh vì bom đạn Mỹ nhưng kỷ vật thiêng liêng của người cha vẫn còn, tình phụ tử vô cùng cao đẹp và bất diệt. Đến đây chúng ta càng thấm thía hơn những đau thương mất mát mà chiến tranh đã gây ra cho đồng bào miền Nam, cho nhân dân cả nước.

Ông Sáu là một người cha chịu nhiều thiệt thòi mất mát, có tình yêu thương con sâu nặng cao đẹp. Ông Sáu đã hy sinh vì bom đạn Mỹ nhưng tình cảm của ông dành cho con vẫn còn mãi mãi, tình phụ tử vô cùng thiêng liêng cao đẹp.

Câu chuyện về chiếc lược ngà khiến chúng ta vô cùng cảm động trước tình cha con thấm thiết cao đẹp và thấm thía hơn những đau thương, mất mát mà nhân dân miền Nam và nhân dân cả nước nói chung phải gánh chịu do bom đạn Mỹ của kẻ thù gây ra. Đằng sau những vết thương thương chưa lành trên da thịt còn là nỗi đau tinh thần đang âm ỉ. Chiến tranh phi nghĩa đã gây ra bao cảnh chia ly, biết bao người con mất cha, vợ mất chồng, mẹ mất con. Những đau thương, mất mát đó đã được nhà văn Nguyễn Quang Sáng thể hiện xúc động trong những trang viết của mình. Điều đó chứng tỏ ông thực sự thấu hiểu, đồng cảm với những hi sinh mất mát của đồng bào.

Để thể hiện sâu sắc, cảm động tình cảm của hai cha con ông Sáu phải kể đến những thành công về mặt nghệ thuật. Trước hết là việc xây dựng tình huống truyện bất ngờ éo le phù hợp với hoàn cảnh ngặt nghèo của cuộc chiến tranh. Việc miêu tả tâm lí nhân vật cũng khá xuất sắc, diễn biến tình cảm của ông Sáu, nhất là tâm lý của bé Thu được bộc lộ một cách tự nhiên chân thực. Cách lựa chọn ngôi kể đặc sắc làm cho câu chuyện đảm bảo tính khách quan... Tất cả góp phần thể hiện tình cảm cha con sâu nặng cao đẹp. Truyện ngắn ra đời vào năm 1966, thời điểm cuộc kháng chiến chống Mỹ diễn ra ác liệt, có mất mát, đau thương nhưng truyện ngắn vẫn thấm đẫm tình người cao đẹp. Cảm hứng nhân văn sâu sắc đã làm nên sức hấp dẫn của truyện ngắn “Chiếc lược ngà”.

Từ tình cảm của hai cha con ông Sáu gợi cho ta suy nghĩ về tình cảm gia đình trong cuộc sống hiện nay.

Tình cảm gia đình là tình cảm tốt đẹp thiêng liêng của mỗi con người như tình cha con, mẹ con, tình anh em ruột thịt. Tình cảm gia đình được thể hiện ở sự yêu thương, quan tâm, chia sẻ và giúp đỡ giữa các thành viên trong gia đình. Tình cảm gia đình còn được thể hiện ở ý thức trách nhiệm của mỗi thành viên.

Tình cảm gia đình có ý nghĩa vô cùng lớn lao và mỗi người không thể sống nếu thiếu tình cảm này. Tình cảm gia đình tạo nên sức mạnh, nghị lực, niềm tin để mỗi người có thể vượt qua khó khăn, thử thách, những cám dỗ trong cuộc sống. Tình cảm gia đình là một trong những giá trị nhân văn, nhân bản của mỗi cá nhân và của cả nhân loại cần được giữ gìn và phát huy. Tình cảm gia đình tốt đẹp bền vững chính là gốc rễ để xây dựng một xã hội lành mạnh văn minh. Trong gia đình, mọi người có thương yêu nhau thì ra ngoài xã hội mới biết cảm thông chia sẻ với cộng đồng.

Tình cảm gia đình có ý nghĩa lớn lao như vậy nhưng trong xã hội vẫn còn không ít kẻ xấu vô ơn bạc nghĩa với cha mẹ, không nghe lời cha mẹ, bỏ mặc cha mẹ lúc già yếu ốm đau. Tệ bạc hơn là còn làm những điều trái với đạo đức để cha mẹ đau lòng. Hay trong gia đình anh chị em không thương yêu nhau, tranh giành của cải, cãi vã lẫn nhau. Đó là những biểu hiện suy thoái về đạo đức về nhân cách.

Hiểu được ý nghĩa của tình cảm gia đình, mỗi chúng ta phải nêu cao ý thức trách nhiệm với gia đình mình. Trân trọng, gìn giữ tình cảm gia đình, thấu hiểu đồng cảm giúp đỡ cha mẹ, yêu thương đoàn kết với anh em. Mỗi chúng ta hãy phấn đấu là một người con ngoan trò giỏi, là một người công dân tốt để giữ gìn hạnh phúc gia đình mình.

Truyện ngắn “Chiếc lược ngà” đã thể hiện sâu sắc tình cảm cao đẹp của cha con ông Sáu. Tình cảm ấy càng trở nên xúc động hơn trong hoàn cảnh khốc liệt của cuộc chiến tranh. Qua truyện ngắn, người đọc thấm thía hơn những mất mát hi sinh thầm lặng của người lính, cảm động hơn trước tâm hồn chan chứa yêu thương của họ. Qua đó, chúng ta càng bất bình lên án cuộc chiến tranh phi nghĩa của đế quốc Mỹ đồng thời cũng trân trọng hơn giá trị của cuộc sống hòa bình hôm nay.

Bài viết gốc: <https://chuyentauvanhoc.edu.vn/cam-nhan-ve-tinh-cam-cha-con-trong-truyen-ngan-chiec-luoc-nga>